

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Det unge Tyskland (1890)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 680. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes06-shoot-idm139753868073648/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

fra først af udelukkende forfægtet af begejstrede Kvinder, trænger igennem hos alle Udviklede, gør dem uimodtagelige for teologiske Indtryk og modtagelige for alt værdifuldt Menneskeligt. Dyrkelsen af Goethe fører selv i Kvindernes Sind over i Dyrkelsen af politisk Frihed og Samfundsreform.

Ved Aaret 1840 begynder den tyske Filosofi at udvikle sig i Retning af Radikalisme og Digterne umiddelbart at bryde den politiske Frihed Vej. Den Slægt, som nu optræder, skylder atter Hegel sin filosofiske Dannelse, men den har omformet hans Lære til en Skole for gudsfornegtende Gudforklaring og en Enevælden bekæmpende Politik. Den forkaster det unge Tysklands Standpunkt som kun egnet for Skønsaander; den sysselsætter sig levende med Kristendommens Væsen og Statens Idé.

I Prøjsen hersker nu en Konge med sammensatte Naturanlæg og rige Evner, en Overgangsskikkelse mellem ældre og nyere Tid, hvis Personlighed i dens Forhold til Tidsalderens Litteratur og Aandsliv er af stor Interesse. Som Metternich i Syden, saaledes behersker Fr. Wilhelm IV i Norden udvortes Begivenhederne i Tyskland. Vi ser de literære og politiske Personligheder drages til ham, støde sammen med ham og prelle tilbage. De ældre invalide Talenter som Tieck og Schelling henlever deres sidste Dage i hans Nærhed, Herwegh og Freiligrath tiltrækkes og frastødes, Jacoby bekæmper ham og Dingelstedt spotter ham. Og nu følger vi Udviklingen af den politiske Lyrik fra dens Stamfader Anastasius Grün til Herwegh og Dingelstedt og iagttager, hvor dybt en Tænker som Ludvig Feuerbach griber ind i de Samtidiges Tankeliv.

Aander som Freiligrath og Prutz, Sallet og Hartmann er endelig som Stormfugle, der melder Stormen, og under den europæiske Omvæltning 1848 hører vi enkelte store Lyrikeres Sang overdøve den politiske Orkans Raser; medens de forhen usete Begivenheder samtidigt gør en Mængde mindre eller udviklede Talenter til det store Øjeblikks Organer.

Vi har under Studiet af dette Stykke Aandshistorie havt Anledning til at dvæle ved et helt Galleri af ejendommelige Skikkelser og til grundigere at fordybe os i de mest betydningsfulde eller mest typiske.

Vi saa, at Napoleons store Fortidspersonlighed, omdigtet af Sagnet, i Tidehervets Begyndelse udøvede en næsten lige saa